

Beste raadsleden,

Afgelopen dinsdag 26 mei was ik als burger voor de derde keer aanwezig tijdens een stadsronde. Ik wilde daar gebruik maken om mijn ervaringen rondom de participatiewet in te brengen. Helaas bleek het vooral een vragenuurtje te zijn voor in eerste instantie raadsleden en in tweede instantie voor aanwezigen. Deze drie negatieve ervaringen hebben mijn enthousiasme voor de stadsrondes aardig getemperd. Toch heb ik dinsdag nog kort van de gelegenheid gebruik gemaakt om enkele punten in te brengen en mijn teleurstelling uit te spreken dat ik als burger wil meedenken en praten over de toekomst van onze stad in dit geval rondom de participatiewet.

Omdat ik geen ruimte heb gehad dinsdag om mijn punten in te brengen, ben ik zo vrij om u bij deze te informeren over mijn ervaringen en visie als we praten over de participatiewet en de nieuwe voorgestelde wijze van uitvoering door de Sociale dienst, de MTB en Podium 24, zoals ik die dinsdag had willen inbrengen.

Stadsronde MTB en arbeid reïntegratie

geachte aanwezigen,

De vraag die voorligt is : hoe gaan we het zo organiseren dat 14780 mensen die in een uitkering zitten (cijfers CBS september 2014: 4307 in de bijstand, 2703 in de ww, 3209 wao, 2196 in de wia en 2196 in de Wajong) weer kunnen mee doen. Welke middelen gaan we daarvoor inzetten? Hoe regelen we de toegang tot de participatiewet ?

Met deze discussie gaat de raad vastleggen hoe de uitvoeringsstructuur van de participatiewet er in grote lijnen gaat uitzien voor wat betreft de rollen van de MTB, Podium 24 en de Sociale Dienst en er worden middelen vastgelegd om dit te kunnen doen.

Ik ben voorzitter van een groep spreekuurhouders die burgers helpen als ze in de arbeidsongeschiktheid komen. Ook ben ik als voorzitter van het gehandicaptenplatform betrokken bij mensen met een beperking en uiteraard houdt het VN verdrag en de positie van de WAJONGERS ons sterk bezig. En als lid van de wmo raad ben ik zeer betrokken bij de ontwikkeling van cliënten en burgerparticipatie en ben ik lid van een groep mensen die zich bezig houdt met armoede op basis van eigen ervaringen. En ik heb de afgelopen maanden deelgenomen aan een paar EVI sessies (regionaal) om ervaringen en verbeteringen in te brengen rond arbeid, inkomen en armoede.

De Essentie: de toegang van de burger om in aanmerking te komen voor hulp om economisch zelfstandig te kunnen zijn.

De diagnose en de methodieken: het diagnosticeren van het arbeidsvermogen. Over de invulling van de diagnose zijn regionaal in Zuid-Limburg afspraken gemaakt, waaraan de gemeenten zich hebben geconformeerd. Binnen deze regionaal afgestemde diagnose staan de instrumenten quick scan, verdiepende diagnose en loonwaardebepaling ter beschikking. Welke resultaten zijn aan te tonen van deze werkwijze? Laat ik beginnen met een voorbeeld uit de praktijk.

Ik ken een vrouw van 61 die sinds kort in de bijstand is beland. Dat op zich was al dramatisch voor deze persoon. Meteen na de aanmelding bij de sociale dienst moest ze de volgende dag mee gaan doen aan Work first. Wat ze daar vanaf het begin heeft moeten doen heeft geleid tot psychische problemen waardoor ze zich ziek heeft moeten melden. Ze heeft deze aanpak ervaren als een totale vernedering, nutteloos en absoluut demotiverend. Nu 'geschorst' om verder in het Transferium Traject te werken. Ze krijgt nu een 'haalbaarheidsonderzoek' van de bedrijfsarts. Hier is geen sprake van maatwerk. Dus: deze methode afschaffen of alleen toepassen als beide partijen dit als zinvolle opstap zien richting arbeidsmarkt. Er is wel degelijk een verschil in doelgroepen die in de trajecten terecht komen. Burgers met recente arbeidservaringen werknemerservaringen of arbeidsritme laten opdoen is vernederend.

De rol van de consulent.

De consulent is de toegangspoort tot de participatiewet. Na de quick scan kan hij kiezen voor verschillende mogelijkheden: transferium, vrijwilligerswerk met behoud van uitkering, beschermt werk, garantiebanen doorverwijzing naar vacature.

Alvorens welke methode dan ook wordt ingezet, vindt overleg plaats met betrokkene om met hem of haar een plan af te spreken waar hij of zij perspectief in ziet. Dit behoort bij de transformatie van de sociale dienst.

Wat Ik Mis:

Totaal Plaatje

Ik mis een totaal plaatje. Hoeveel mensen, hoeveel geld voor wat etc. Ik mis ook de consequenties van tussentijdse besluiten op het totaal. Het gaat in Maastricht in totaal om 14780 mensen die in een uitkering zitten. (cijfers CBS september 2014): 4307 in de bijstand,

2703 in de ww, 3209 wao, 2196 in de wia en 2196 in de Wajong. Daarbovenop komen nog tenminste 2500 ouderen die in de armoede zitten.

Ik wil een plan zien waarin te lezen valt hoe aan deze totaalproblematiek gewerkt wordt. En het financiële plaatje erbij. Wat kost wat en wat levert het op. Hoe gaan we dat evalueren.

Welke concrete plannen zijn er (streef aantallen voor 2015, 2016,2017), voor welke groepen en voor hoeveel geld. Waarom welke prioriteiten. Welk besluit dan ook heeft gevolgen voor het geheel.

Gemeenten kunnen de meeste werknemers van sociale werkplaatsen de komende jaren geen hoger salaris geven. Er zijn nu al honderd gemeenten die het hele participatiebudget nodig hebben om de salarissen in de SW-bedrijven uit te betalen. Een hoger salaris voor werknemers van sociale werkplaatsen zit er daardoor niet in zegt de VNG. Gemeenten hebben daardoor vrijwel niets meer in kas hebben om andere arbeidsgehandicapten en bijstandsgerechtigden aan een baan te helpen. Het aantal plekken in SW-bedrijven daalt door de vergrijzing wel, maar de bijdrage die gemeenten krijgen, daalt sneller.

De cao voor de sociale werkvoorziening is ruim een jaar geleden verlopen. FNV dreigde laatst nog met hardere acties als de onderhandelingen tussen de vakbonden en de VNG niet snel op gang komen. De FNV strijdt met name voor werkzekerheid voor werknemers van sociale werkplaatsen. Daar wil de VNG nog wel over praten (en zij adviseren de gemeente zo te gaan onderhandelen over de CAO WSW), maar op voorwaarde dat voor altijd wordt afgezien van loonsverhoging voor die groep.

Over 10 jaar zit 50% (40.000 mensen) van de huidige WSW-ers net op of onder het minimumloon! Alsof die mensen geen uitgaven en verplichtingen hebben! Nog meer armoede dus.

Het Participatiebudget vormt het belangrijkste budget om ondersteuning van werkzoekenden te realiseren, maar is in de afgelopen jaren reeds fors verminderd. Uit dit budget dienen alle re-integratie-activiteiten te worden gefinancierd. Ook de re-integratie activiteiten die de gemeenten zelf uitvoeren worden ten laste van dit budget gebracht. De afgelopen jaren is er voor gekozen om hier meer op in te zetten. Dat betekent dat de middelen voor (aanvullende) voorzieningen al beperkt zijn, wat onder de Participatiewet wordt versterkt doordat de ontschotting van de budgetten voor re-integratie en WSW ervoor zorgt dat tekorten op de WSW-uitvoering ook (deels) ten laste van het Participatiebudget kunnen worden gebracht. Overigens ontstaan de tekorten op de WSW voor een groot deel als gevolg van de bezuinigingen die het rijk op het WSW-budget toepast, terwijl de loonkosten voor de SW-ers niet overeenkomstig dalen. Het verschil tussen de loonkosten (ca. € 32.000,-) en de beschikbare subsidie (ca. € 22.000,-) loopt zo op tot ca. € 10.000,- per SW-er.

Gemeenten krijgen dit jaar van het Rijk 2,87 miljard euro voor de Participatiewet. Het grootste deel daarvan, 2,2 miljard, is bestemd voor de lonen en de begeleiding van werknemers van sociale werkplaatsen. Dan blijft er iets meer dan 600 miljoen euro over voor de half miljoen mensen die uiteindelijk naar werk moeten worden begeleid.

Verder mis ik

Hoe wordt de relatie ontwikkeld met de wijkservicecentra, wijkteams, jongerenwerk etc.

Wat ik ook mis is de aansluiting en gebruikmaking van nieuwe methoden in bestaande projecten. In iedere wijk **een Masters oprichten** en bedrijven, winkels, organisatie's convenanten afsluiten om wajongers actief te maken en zodoende door te stromen.

Inbreng cliëntenraden

Ik heb de afgelopen maanden een paar maal deelgenomen aan overleggen over het beleidsplan sociaal domein 2016-2018. We hebben ervaringen ingebracht, verbeter voorstellen gedaan en innovaties aangegeven. Op basis van wat we als cliënten organisaties, wmo raden in de praktijk zijn tegengekomen. Het zou vreemd zijn om dat pas mee te nemen in de toekomst. Ik ben van mening dat deze inbreng reeds nu opgepakt moet worden. Het zou een invulling zijn van het serieus nemen van cliënten organisaties en hun ervaringen bij de uitvoering en beleid. Het zou een slecht signaal zijn te zeggen dat gaan we pas waarderen in de toekomst. Dat is het paard achter de wagen spannen.

Zoals: een holistische benadering. Werk en inkomen staan altijd in relatie tot welzijn, gezondheid en ontwikkeling. De overheid kan wel degelijk een werkgeversrol spelen als we dit niet enkel koppelen aan de economie, maar juist willen verknopen met initiatieven op wijk niveau, vanuit de burger en zijn vrijwilligerswerk. Zie in dienst nemen leden sociaal wijkteam. Er is een andere kijk nodig. Niet anders denken, maar **omdenken** met de mens en de menswaardigheid in het centrum en niet als afgeleide. Uitgaan van talenten en wat mensen zelf kunnen. Leer van de natuurlijke ervaringen van the Masters hoe anders getalenteerden opgenomen worden – ook in reguliere banen- in de gemeenschap van Wijk en daarbuiten.

Verder nog :

- Vrijwilligerswerk en participeren niet alleen maatschappelijk maar ook economisch gaan waarderen
- Veel meer proactief optreden door stellen van minder regels en bieden van meer mogelijkheden om werkervaring op te doen: wat kan/wil/motiveert de burger

- Cursussen psychologie (eerst mens en dan regel) voor ambtenaren die in contact staan met (gestresste) burgers
- Instellen van beroepsschrijvers die correspondentie behandelen van minder bekwame burgers
- Nu reeds realiseren van medezeggenschap van burgers bij uitvoering en beleid. Dus meer burgers aan het roer
- Werkzame bestanddelen van The Masters analyseren en deze als voorwaarden hanteren t.o.v. alle aanbieders
- Dienstverlening aan de burger zo dicht mogelijk situeren op wijkniveau
- Opruimen overbodige regels en bureaucratie
- Ga uit van vertrouwen naar de burger in plaats van wantrouwen

Waar ik het niet mee eens ben:

uitvoeringsbesluit beschut werk

Voorziening beschut werk

We moeten hier een onderscheid maken tussen 'beschut werken nieuw' (in de Participatiewet wettelijk mogelijk sinds 1 januari 2015, maar gemeenten mogen daar hun eigen beleid op formuleren!) en garantiebanen (afgesproken in het sociaal akkoord). Wat betreft 'beschut werken nieuw': hierover is afgesproken dat er in 2040 landelijk 30.000 plaatsen moeten zijn ingevuld. Deze plekken zijn bestemd voor die mensen die zoveel begeleiding en ondersteuning nodig hebben dat er voor hen geen perspectief is op een (garantie)baan in bedrijfsleven of bij overheden. Zij zouden wel kunnen worden geplaatst in een dienstbetrekking tegen wettelijk minimumloon bij een uitvoeringsorganisatie voor 'beschut werken nieuw' of bij een werkgever die zelf bereid is er veel begeleiding en ondersteuning aan te besteden. Dit laatste is niet onmogelijk, maar hoogst onwaarschijnlijk.

Er ligt een concept voor Maastricht-Heuvelland 'beschut werken nieuw'. Zie ook het uitvoeringsbesluit. Door de aantallen plekken beschut werken in 2016 en 2017 op 0 te houden, houden de gemeenten in het Heuvelland in ieder geval meer geld over (over een periode van 2 jaar zo'n € 2,2 miljoen minus het uitkeringsbedrag aan deze mensen) om andere mensen met betere vooruitzichten op de arbeidsmarkt aan werk te helpen. Dat betekent dus verdringing van de mensen die het verst van de arbeidsmarkt verwijderd zijn! Klote voor hen! Bovendien wil de VNG hen nu en in de toekomst hooguit het minimumloon

betalen. Leuke vooruitzichten die de armoede alleen maar vergroten en een klein beetje hoop geven aan mensen die wellicht wat meer kunnen, maar desondanks al jaren in de bijstand zitten of met een Wajonguitkering en straks herkeurd worden!

Door het op 0 zetten van het aantal beschikbare plekken beschut werken in 2016 en 2017- in strijd kan komen met de bepalingen in Artikel 27 van het 'VN-verdrag voor de rechten van mensen met beperkingen' Je onthoudt mensen met beperkingen dan een arbeidsperspectief. Bij beschut werken nieuw gaat het om mensen die niet zelfstandig een regulier betaalde functie kunnen vervullen, d.w.z. geen of een zeer geringe loonwaarde hebben. Daar moeten gemeenten dus veel subsidiegeld op toelagen.

In het kader van Artikel 27 van het VN-Verdrag voor de rechten van mensen met beperkingen mag niemand vanwege de aard en/of ernst van een beperking uitgesloten worden van (bemiddeling naar) de arbeidsmarkt. Gemeenten moeten straks echter met minder middelen meer mensen naar de arbeidsmarkt brengen. Zij zullen dan -net als in het verleden- de neiging hebben middelen vooral daar in te zetten, waar de kans op succes het grootst is. Ik vind het echter belangrijk, dat daarbij geen oneigenlijke concurrentie plaatsvindt a. met mensen zonder arbeidsbeperkingen en b. tussen mensen met beperkingen onderling. Ook de mogelijkheid van een persoonsgebonden budget hoort wat mij betreft tot de instrumenten voor maatwerk.

Gemeenten moeten bij beschut-werken de persoon die daarvoor in aanmerking komt een dienstbetrekking aanbieden dan wel een dienstbetrekking bij een regulier bedrijf, dat bereid is iemand in beschut-werken te begeleiden. In de huidige Participatiewet is het zo geregeld, dat de gemeente hiertoe een aanvraag doet voor een indicatie door het UWV. De gemeente moet voor zo'n keuring € 800 per keer betalen. Vanaf 2016 kan een individuele burger zelf bij het UWV een indicatie aanvragen. Die betaalt het rijk dan. Een verbetering, als je de regie meer bij de burger wil leggen.

Toegerekend naar Maastricht-Heuvelland gaat het om ca. 12 plekken in 2015 (37,5 in 2016 en 63 in 2017). De huidige Participatiewet sluit meer of minder plekken niet uit. Op grond van Artikel 27 van het (dit jaar te ratificeren!!) VN-verdrag mag je het aantal plekken 'beschut-werken-nieuw' niet op 0 (nul) zetten. Je onthoudt volgens ons mensen met beperkingen dan een arbeidsperspectief. Bij beschut werken nieuw gaat het om mensen die niet zelfstandig een regulier betaalde functie kunnen vervullen, d.w.z. geen of een zeer geringe loonwaarde hebben. Daar moeten gemeenten dus veel subsidiegeld op toelagen.

Waar ik nog vragen over heb

Hoeveel mensen staan op de wachtlijst die vanaf 1 januari niet meer terecht kunnen in de WSW ?

Het huidige zittende bestand Wajong blijft de verantwoordelijkheid van het UWV. Gemeenten krijgen vanaf 1 januari 2015 alleen te maken met de nieuwe instroom van gedeeltelijke en tijdelijk arbeidsongeschikte jongeren (18 jaar en ouder). Hoeveel Wajongers zijn er ingestroomd in de garantiebanen? In Maastricht komen 1100 mensen vanuit de wajong naar de gemeente en 123 (?) staan op de wachtlijst van de MTB, Er is nog steeds niemand bemiddeld en Maastricht staat op de 35 e plaats als arbeidsregio als allerlaatste.

Hoe staat het met het Werkbedrijf en de afspraken?

Effect Reintegratie

Al decennia wordt er door de overheid jaarlijks gemiddeld 2 miljard euro uitgegeven om moeilijk plaatsbare werkzoekenden aan werk te helpen, maar tevergeefs. Onlangs constateerde de Inspectie SZW (van het ministerie van sociale zaken en werkgelegenheid) voor de zoveelste keer dat het nauwelijks lukt om via regelingen mensen aan een baan te helpen.

Gemeenten en het UWV slagen er 'slechts in zeer beperkte mate' in om passend werk te vinden voor de mensen die zij begeleiden, blijkt uit het onderzoek 'Werken met beperkingen'. En dan helpen de instanties ook nog eens alleen die mensen in de bijstand en de WIA die de meeste kans op een baan hebben, en het waarschijnlijk zonder een steuntje in de rug ook wel was gelukt om werk te vinden.

Weinig effect: we doen maar wat!

De inspectie concludeert: "De investering in begeleiding heeft weinig effect". Uit onderzoek van Bas van der Klaauw, hoogleraar beleidsevaluatie aan de Vrije Universiteit, blijkt hetzelfde. "De meeste maatregelen die de overheid sinds de jaren negentig neemt, lijken niet effectief." Toch worden de instrumenten telkens weer gebruikt, zij het vaak onder een andere naam en onder iets andere voorwaarden.

Prof. Dr. Saskia Klose en Prof. Dr. Joan Muysken 13 januari 2014

Resultaten literatuur studie (2)

- Beleid is over algemeen weinig effectief
- 50 banen training of subsidie = 1 minder bijstand
- Effectiviteit beleid
- WorkFirst belemmert instroom, bevordert uitstr.
- korte afstand arbmarkt: bemidd. + soll. training
- lange afstand arbmarkt: trajecten
- loonkosten subsidies weinig effectief (DWL)

- Macro-economisch effect niet waarneembaar

Advies aan gemeenteraad: zorg voor evaluatie.

Als laatste wil u wijzen op een Participatiemanifest van de WMOraad van 2014. Tot stand gekomen in overleg en in samenwerking met organisaties, actief rondom de participatiewet. Als bijlage bijgevoegd.

Afsluiting

Verder ben ik bereid in overleg te gaan met u persoonlijk of in een gezamenlijk overleg met afgevaardigden van alle partijen om deze ervaringen verder toe te lichten en met elkaar door te nemen en daarbij ook te betrekken ervaringsdeskundigen uit verschillende cliënten organisaties.

Met vriendelijke groet, Maastricht 27 mei 2015.

Huup Peters